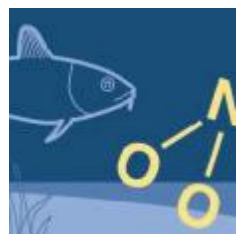

Miljömål för Jönköpings län

**Inklusive delmål för
Levande skogar**

miljomal.nu

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Meddelande 2004:8

Miljömål för Jönköpings län

Inklusive delmål för Levande skogar

Angående frågor och synpunkter på rapporten, kontakta
Stefan Lundvall Länsstyrelsen i Jönköpings län
551 86 Jönköping
Telefon direkt: 036 – 39 50 30
e-post: stefan.lundvall@f.lst.se
www.f.lst.se

Illustrationer: Tobias Flygar
Foto: Länsstyrelsens bildarkiv

Meddelande 04:8
ISSN 1101-9425
ISRN LSTY-F-M—04/8--SE
Ref: Stefan Lundvall, Sekretariatet för hållbar utveckling
Samhällsbyggnadsavdelningen, februari 2004
Upplaga 1, 150 ex
Tryckt på Länsstyrelsen, Jönköping 2004

Andra rapporter i miljömålsserien:

- Miljömål för Jönköpings län. Meddelande 2002: 59
- Åtgärdsprogram för miljö kvalitetsmålen
Frisk luft, Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt
och Säker strålmiljö. Meddelande 2003: 39

FÖRORD TILL NYTRYCK ÅR 2004	1
BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN	2
FRISK LUFT	3
BARA NATURLIG FÖRSURNING	4
GIFTFRI MILJÖ	5
SKYDDANDE OZONSKIKT	7
SÄKER STRÅLMILJÖ.....	8
INGEN ÖVERGÖDNING	9
LEVANDE SJÖAR OCH VATTENDRAG.....	10
GRUNDVATTEN AV GOD KVALITET	11
GRUNDVATTEN AV GOD KVALITET	12
MYLLRANDE VÅTMARKER.....	13
LEVANDE SKOGAR	14
ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP.....	16
GOD BEBYGGD MILJÖ.....	17

Förord till nytryck år 2004

Det övergripande målet för miljöarbetet är att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta ("generationsmålet"). Det innebär att påverkan på miljön inom en generation (20-25 år) ska ha minskat till nivåer som är långsiktigt hållbara. Med det riktmärket antog Riksdagen i april 1999 *femton nationella miljökvalitetsmål*. Målen beskriver den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö, natur- och kulturresurser som är ekologiskt hållbara på lång sikt.

Miljökvalitetsmålen ska fungera som riktmärken för allt miljöarbete, oavsett var och av vem det bedrivs. Målen är också vägledande för tillämpningen av miljöbalken. Det övergripande generationsmålet och den nya strukturen för miljömålen innebär ett nytt sätt att arbeta inom miljöpolitiken.

För att konkretisera miljöarbetet har Riksdagen till och med år 2003 antagit 70 *delmål* på vägen till miljökvalitetsmålen. Delmålen anger inriktning och tidsperspektiv. De flesta delmålen har 2010 som målar.

Länsstyrelsen har i uppdrag att anpassa de nationella målen till länets förhållanden. Efter en bred remiss till mer än 90 instanser beslutade Länsstyrelsens styrelse den 13 december 2002 att anta nya miljömål för Jönköpings län. I den rapport som då trycktes med miljömålen saknades delmål till miljökvalitetsmålet Levande skogar. Det beror på att Skogsvårdsstyrelsen ansvarar för dessa och beslut togs i januari 2004. Denna nytryckta version av rapporten har kompletterats med dessa delmål. Eftersom länet varken har fjäll eller kust behandlas inte de nationella miljökvalitetsmålen *Storslagen fjällmiljö* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård*. Länets påverkan på havsmiljön behandlas i målet Ingen övergödning.

Länets miljömål ansluter till den nationella målstrukturen vilket innebär att målen i denna rapport beskriver i stort sett alla miljökvalitetsmål och delmål som vi ska sträva efter att nå i länet. Ett undantag är två nationella delmål för återvinning av matavfall som Riksdagen antog under år 2003 (God bebyggd miljö). Dessa har ännu inte beslutats på länsnivå men återges i fotnoten nedan¹.

Tillsammans med andra intressenter i länet arbetar Länsstyrelsen med att ta fram åtgärdsprogram för hur målen ska uppfyllas.

Bo Landholm
Tf landshövding
Februari 2004

---

¹ – Senast år 2010 skall minst 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser källsorterat matavfall till såväl hemkompostering som central behandling.

– Senast år 2010 skall matavfall och därmed jämförligt avfall från livsmedelsindustrier m.m. återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser sådant avfall som förekommer utan att vara blandat med annat avfall och är av en sådan kvalitet att det är lämpligt att efter behandling återföra till växtodling (Prop. 2002/03:117).

Begränsad klimatpåverkan

Nationella miljö kvalitetsmålet

Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farligt.

Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Mål för Jönköpings län

Miljö kvalitetsmålet innebär på lång sikt

- a. Halten växthusgaser ska stabiliseras på en halt lägre än 550 ppm i atmosfären.
- b. År 2050 ska utsläppen vara lägre än 4,5 ton koldioxidekvivalenter per år och invånare, för att därefter minska ytterligare.

Delmål

1. Utsläppen av växthusgaser ska som ett medelvärde för perioden 2008–2012 vara minst 10 % lägre än utsläppen år 1990.

Kommentar till målen

De sex växthusgaser som omfattas av målen är koldioxid (CO₂), dikväveoxid (lustgas, N₂O), metan (CH₄), fluorkolväten (HFC), flourkarboner (FC) och svavelhexafluorid (SF₆).

Utsläppen ska räknas som koldioxidekvivalenter och omfatta de sex växthusgaserna enligt Kyotoprotokollets och IPCC:s definitioner.

Enheten koldioxidekvivalenter används för att jämföra de olika växthusgasernas klimatpåverkan. Med omräkningsfaktorer kan utsläppen av de olika gaserna räknas om till ett värde som motsvarar utsläpp av koldioxid.

IPCC är FN:s expertpanel för klimatfrågor.

Delmålet ska uppnås utan kompensation för kolsänkor (det vill säga koldioxidupptag av skog) eller flexibla mekanismer (t.ex. handel med utsläppsätter).

Även de ozonnedbrytande gaserna CFC och HCFC har klimatpåverkan, men dessa behandlas under miljö kvalitetsmålet Skyddande ozonskikt.

Frisk luft

Nationella miljö kvalitetsmålet

Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Mål för Jönköpings län

Miljö kvalitetsmålet innebär i ett generationsperspektiv

- a. Halterna av luftföroreningar överskrider inte lågrisknivåer för cancer eller riktvärden för skydd mot sjukdomar eller påverkan på växter, djur, material och kulturföremål. Riktvärdena sätts med hänsyn till personer med överkänslighet och astma.

Förorening	Halt som inte bör överskridas (mg/m ³)	Medelvärdestid
Bensen	1	År
Bens(a)pyren	0,0001	År
Eten	1	År
Formaldehyd	10	Timme
Partiklar <10 mikrometer (PM 10)	30	Dygn
	15	År
Sot	10	År
Ozon	80	Timme
	50	Sommarhalvår (april – oktober)
	70	Åttatimmars-medelvärde

Delmål

1. Halten 5 µg/m³ för svaveldioxid som årsmedelvärde ska inte överskridas någonstans i länet år 2005.
2. Halterna 20 µg/m³ som årsmedelvärde och 100 µg/m³ som timmedelvärde för kvävedioxid ska inte överskridas någonstans i länet år 2010.
3. Halten marknära ozon ska inte överskrida 120 µg/m³ som åtta timmars medelvärde år 2010.
4. År 2010 ska utsläppen av flyktiga organiska ämnen (VOC), exklusive metan, i Jönköpings län ha minskat till mindre än 9000 ton.
5. År 2010 ska högst 5 % av befolkningen i länet uppleva störning och olägenhet av luktande utsläpp.

Kommentar till delmål 5

Vid uppföljning av delmålet inräknas personer som upplever störning och olägenhet mer än 2 % av tiden under ett år. Motsvarande mål i kommunerna och uppföljning på tätorts-, eller kvartersnivå skulle öka möjligheten att minska problemen.

Bara naturlig försurning

Nationella miljö kvalitetsmålet

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniskt material eller kulturföremål och byggnader.

Mål för Jönköpings län

Miljö kvalitetsmålet innebär i ett generationsperspektiv

- a. Depositionen av försurande ämnen överskrider inte den kritiska belastningen för mark och vatten.
- b. Onaturlig försurning av marken motverkas så att den naturgivna produktionsförmågan, arkeologiska föremål och den biologiska mångfalden bevaras.
- c. Markanvändningens bidrag till försurning av mark och vatten motverkas genom att skogsbruket anpassas till växtplatsens försurningskänslighet.

Delmål

1. År 2010 ska
  - Högst 2 % av arealen sjöar per huvudavrinningsområde vara försurade på grund av mänsklig påverkan. I målet inräknas sjöar större än 1 hektar (de stora läns-gemensamma sjöarna Vättern, Bolmen och Sommen ej inräknade).
  - Högst 10 % av antalet sjöar i länet vara försurade på grund av mänsklig påverkan. I målet inräknas sjöar större än 1 hektar.
  - Högst 15 % av sträckan rinnande vatten i länet per huvudavrinningsområde vara försurad på grund av mänsklig påverkan.

Kommentar till delmål 1

Målet avser försurning orsakad av människan. Vid uppföljning av målet inräknas sjöar och vattendrag där buffertförmågan (alkaliniteten) är minst 25 % lägre än den beräknade naturliga nivån eller där biologiska skador av försurning dokumenterats.

2. Före år 2010 ska trenden mot ökad försurning av skogsmarken vara bruten i områden som försurats av människan och en återhämtning ska ha påbörjats.
3. År 2010 ska utsläppen i länet av svaveldioxid till luft ha minskat med 30 % från 1994 års nivå.
4. År 2010 ska utsläppen i Jönköpings län av kväveoxider till luft ha minskat till ca 5 400 ton.
5. pH-värdena i länets åkermark ska inte understiga 6,0.

Kommentar till delmål 5

Målet gäller främst de mer intensivt brukade åkermarkerna.

Giftfri miljö

Nationella miljö kvalitetsmålet

Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Mål för Jönköpings län

Miljö kvalitetsmålet innebär i ett generationsperspektiv

- a. Halterna av ämnen som förekommer naturligt i miljön är nära bakgrundsnivåerna.
- b. Halterna av naturfrämmande ämnen i miljön är nära noll.
- c. Den sammanlagda exponeringen i arbetsmiljö, yttre miljö och inomhusmiljö för särskilt farliga ämnen är nära noll och för övriga kemiska ämnen inte skadlig för människor.
- d. Förorenade områden är undersökta och vid behov åtgärdade.

Delmål

1. Senast år 2010 ska det finnas uppgifter om egenskaperna hos alla avsiktligt framställda eller utvunna kemiska ämnen som hanteras på marknaden. För ämnen som hanteras i högre volymer och övriga ämnen som t.ex. efter inledande översiktliga tester bedöms som särskilt farliga ska uppgifter om egenskaperna finnas tillgängliga tidigare än 2010. Samma krav på uppgifter ska då gälla för såväl nya som existerande ämnen. Senast år 2020 ska det även så långt möjligt finnas uppgifter om egenskaper hos alla oavsiktligt framställda och utvunna kemiska ämnen.
2. Senast år 2010 ska varor vara försedda med hälso- och miljöinformation om de farliga ämnen som ingår.
3. I fråga om utfasning av farliga ämnen ska följande gälla:
Nyproducerade varor ska så långt det är möjligt vara fria från
- cancerframkallade (cancerogena), arvsmassepåverkande (mutagena), och
fortplantningsstörande (reprotoxiska) ämnen senast år 2007 om varorna är avsedda att användas på ett sådant sätt att de kommer ut i kretsloppet,
- nya organiska ämnen som är långlivade (persistenta) och bioackumulerande, så snart som möjligt, dock senast år 2005,
- övriga organiska ämnen som är mycket långlivade och mycket bioackumulerande senast år 2010,
- övriga organiska ämnen som är långlivade och bioackumulerande senast år 2015,
- kvicksilver senast år 2003 samt kadmium och bly senast år 2010.

Dessa ämnen ska inte heller användas i produktionsprocesser om inte företaget kan visa att hälsa och miljö inte kan komma till skada. Redan befintliga varor som innehåller ämnen med ovanstående egenskaper eller kvicksilver, kadmium samt bly ska hanteras på ett sådant sätt att ämnena inte läcker ut i miljön. Delmålet avser ämnen som människan framställt eller utvunnit från naturen. Delmålet avser även ämnen som ger upphov till ämnen med ovanstående egenskaper, inklusive de som bildas oavsiktligt.

4. Hälso- och miljöriskerna vid framställning och användning av kemiska ämnen ska minska fortlöpande fram till 2010 enligt indikatorer och nyckeltal som ska fastställas av berörda myndigheter. Under samma tid ska förekomsten och användningen av kemiska ämnen som försvårar återvinning av material minska. Delmålet avser ämnen som inte omfattas av delmål 3.
5. För minst 100 utvalda kemiska ämnen, som inte omfattas av delmål 3, ska det senast år 2010 finnas riktvärden fastlagda av berörda myndigheter. Riktvärdena ska ange vilka halter som får förekomma i miljön eller vilka halter människor högst får utsättas (exponeras) för. Syftet är att riktvärdena på sikt ska fastställas som miljö kvalitetsnormer.
6. Senast 2005 ska de förorenade områdena i Jönköpings län ha identifierats och blivit föremål för kart- och arkivstudier samt ha riskklassats enligt MIFO fas1 (metodik för Inventering av Förorenade Områden, Naturvårdsverkets rapport 4918).
Kommentar: Målet avser alla förorenade områden med undantag för kommunala deponier, försvarets och oljeindustrins objekt (SPIMFAB) där målet huvudsakligen avser identifiering.
7. För 30 % av de förorenade områdena i riskklass 1 (mycket stor) och riskklass 2 (stor) gäller att undersökningar (minst MIFO fas 2) och / eller åtgärder ska vara påbörjade senast år 2010 (med utgångsår 2000).
Kommentar: Delmålet avser samtliga förorenade områden i länet, d.v.s. både projekt som finansieras med statliga medel och lokala medel.
8. För 10 av de mest prioriterade förorenade områdena (tillhörande främst riskklass 1) ska arbetet med efterbehandlingsåtgärder ha påbörjats senast år 2005. Minst 7 av de områden där arbetet påbörjats ska dessutom vara åtgärdade senast år 2005 (med utgångsår 2000).
Kommentar: Delmålet avser i första hand områden som finansieras med statliga medel.
9. Senast år 2010 ska enskilda substanser från bekämpningsmedel eller dess nedbrytningsprodukter i dricksvatten ej förekomma i halter över 0,05 µg/l och totalhalten av bekämpningsmedel och dess nedbrytningsprodukter ska ej överskrida 0,15 µg/l. I råvatten, yt- eller grundvatten ska motsvarande halter som inte får överskridas vara 0,1 µg/l respektive 0,3 µg/l.
10. Senast år 2010 ska spillavloppsvatten vara av sådan kvalitet, avseende ämnen som har negativ inverkan på människors hälsa och miljön, att spridning av avloppsslam på åkermark är möjlig.

Skyddande ozonskikt

Nationella miljö kvalitetsmålet

Ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Mål för Jönköpings län

Miljö kvalitetsmålet innebär i ett generationsperspektiv

- a. Jönköpings län verkar för att halterna av klor, brom och andra ozonnedbrytande ämnen i stratosfären inte överstiger naturliga nivåer.
- b. Inom loppet av en generation ska användningen av ozonnedbrytande ämnen i länet vara avvecklad.

Delmål

1. År 2010 ska utsläpp av ozonnedbrytande ämnen till största delen ha upphört.

Säker strålmiljö

Nationella miljö kvalitetsmålet

Människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

Mål för Jönköpings län

Miljö kvalitetsmålet innebär i ett generationsperspektiv

- a. Stråldoser begränsas så långt det är rimligt möjligt.
- b. Den högsta sammanlagda årliga effektiva stråldosen som individer ur allmänheten får utsättas för från verksamheter med strålning överstiger inte 1 millisievert (mSv) per person under ett år.
- c. Effekterna av UV-strålning begränsas så långt som möjligt.
- d. Riskerna med elektromagnetiska fält kartläggs så långt som möjligt och nödvändiga åtgärder vidtas i takt med att eventuella risker identifieras.
- e. Radonhalten i dricksvatten från samtliga enskilda brunnar och andra dricksvattentäkter ska vara lägre än 1000 Bq/l för att på längre sikt inte överstiga 500 Bq/l.

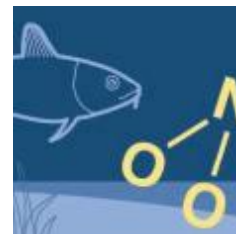
Delmål

1. År 2010 ska halterna i miljön av radioaktiva ämnen som släpps ut från alla verksamheter vara så låga att människors hälsa och den biologiska mångfalden skyddas. Det individuella dostillskottet till allmänheten ska understiga 0,01 mSv per person och år från varje enskild verksamhet.
2. År 2010 ska antalet årliga fall av hudcancer orsakade av solen/solarium inte vara högre än år 2000.
3. Den nationella kartläggningen av riskerna med elektromagnetiska fält ska följas och nödvändiga åtgärder ska vidtas i takt med att sådana eventuella risker identifieras.

Ingen övergödning

Nationella miljö kvalitetsmålet

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Mål för Jönköpings län

Miljö kvalitetsmålet innebär i ett generationsperspektiv

- a. Belastningen av näringsämnen får inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa eller försämra förutsättningarna för biologisk mångfald.
- b. Nedfallet av luftburna kväveföreningar överskrider inte den kritiska belastningen för övergödning av mark och vatten någonstans i länet.
- c. Grundvatten bidrar inte till ökad övergödning av ytvatten.
- d. Sjöar och vattendrag i skogslandskapet har ett naturligt näringstillstånd.
- e. Växt- och djurlivet i odlingslandskapets sjöar och vattendrag är inte påverkat av övergödning.
- f. Sjöar och vattendrag har god ekologisk status enligt definitionen i EG:s ramdirektiv för vatten.
- g. Skogsmark har ett näringstillstånd som bidrar till att bevara den naturliga artsammansättningen.
- h. Betesmark har ett näringstillstånd som bidrar till att bevara den naturliga artsammansättningen.

Delmål

1. Senast år 2009 ska det finnas åtgärdsprogram enligt EG:s ramdirektiv för vatten som anger hur ”god ekologisk status” ska nås för sjöar och vattendrag samt för kustvatten.
2. Fram till år 2010 ska transport av fosforföreningar till sjöar och vattendrag ha minskat från 1991-1995 års nivå (medel).
3. Senast år 2010 ska vattenburen transport av kväve per huvudavrinningsområde i länet ha minskat med 15 % från 1993-97 års nivå (medel).
4. Senast år 2010 ska utsläppen av ammoniak i länet ha minskat med minst 10 % från 1995 års nivå.

Levande sjöar och vattendrag

Nationella miljö kvalitetsmålet

Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljö värden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Mål för Jönköpings län

Miljö kvalitetsmålet innebär i ett generationsperspektiv

- a. Belastningen av näringsämnen och föroreningar får inte minska förutsättningarna för biologisk mångfald.
- b. Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota biologisk mångfald introduceras inte.
- c. Sjöars, stränders och vattendrags stora värden för natur- och kulturupplevelser samt bad- och friluftsliv värnas och utvecklas hänsynfullt och långsiktigt.
- d. Fiskar och andra arter som lever i eller är direkt beroende av sjöar och vattendrag kan fortleva i livskraftiga bestånd.
- e. Anläggningar med stort kulturhistoriskt värde som använder vattnet som resurs kan fortsätta att brukas om hänsyn tas till biologisk mångfald.
- f. I dagens oexploaterade och i huvudsak opåverkade vattendrag är naturliga vattenflöden och vattennivåer bibehållna och i vattendrag som påverkas av reglering är vattenflöden så långt möjligt anpassade med hänsyn till biologisk mångfald.
- g. Gynnsam bevarandestatus upprätthålls för livsmiljöer för hotade, sällsynta eller hänsynskrävande arter samt för naturligt förekommande biotoper med bevarandevärden.
- h. Hotade arter har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att långsiktigt livskraftiga populationer säkras.
- i. Sjöar och vattendrag har god ytvattenstatus med avseende på artsammansättning och kemiska och fysikaliska förhållanden enligt EG:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG).
- j. Utsättning av genmodifierad fisk äger inte rum.
- k. Låg bullernivå eftersträvas.
- l. Biologisk mångfald återskapas och bevaras i sjöar och vattendrag.

Delmål

1. Senast år 2005 ska berörda myndigheter ha identifierat och tagit fram åtgärdsprogram för särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer som behöver ett långsiktigt skydd i eller i anslutning till sjöar och vattendrag. Senast år 2010 ska minst hälften av de skyddsvärda miljöerna ha ett långsiktigt skydd.
2. Senast år 2005 ska berörda myndigheter ha identifierat och tagit fram åtgärdsprogram för restaurering av länets skyddsvärda vattendrag eller sådana vattendrag som efter åtgärder har förutsättningar att bli skyddsvärda. Senast till år 2010 ska minst 25 % av de värdefulla och potentiellt skyddsvärda vattendragen ha restaurerats.
3. Senast år 2009 ska vattenförsörjningsplaner med vattenskyddsområden och skyddsbestämmelser ha upprättats för alla allmänna och större enskilda ytvattentäkter.

Med större ytvattentäkter avses ytvatten som nyttjas för vattenförsörjning till fler än 50 personer eller distribuerar mer än 10 m³ per dygn i genomsnitt.

4. Senast år 2005 ska utsättning av djur och växter som lever i vatten ske på sådant sätt att biologisk mångfald inte påverkas negativt.
5. Senast år 2005 ska åtgärdsprogram finnas och ha inletts för de hotade arter och fiskstammar som har behov av riktade åtgärder.
6. Senast år 2009 ska det finnas ett åtgärdsprogram enligt EG:s ramdirektiv för vatten som anger hur ”god ytvattenstatus” ska uppnås.
7. Senast år 2005 ska åtgärdsprogram finnas och ha inletts för de fiskstammar av vilka uttag av resursen sker inom länet och som har behov av riktade åtgärder.
8. Bifångsterna av sjöfåglar och oönskade fiskarter samt fiskstorlekar ska ha minimerats till nivåer som inte har negativ påverkan på populationerna.
9. Uttaget av fisk, inklusive bifångster av ungfisk, ska senast år 2008 vara högst motsvarande återväxten, så att fiskbestånden kan fortleva och, om så är nödvändigt, återhämta sig.
10. Buller och andra störningar från turism och friluftsliv ska vara försumbara inom särskilt känsliga och utpekade vattenområden senast år 2010.
11. Antagna vattenvårdsplaner för länsgemensamma sjöar och vattendrag ska följas.

Grundvatten av god kvalitet

Nationella miljö kvalitetsmålet

Grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Mål för Jönköpings län

Miljö kvalitetsmålet innebär i ett generationsperspektiv

- a. Grundvattnets kvalitet påverkas inte negativt av mänskliga aktiviteter som markanvändning, uttag av naturgrus, tillförsel av föroreningar m.m.
- b. Det utläckande grundvattnets kvalitet är sådant att det bidrar till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.
- c. Förbrukning eller annan mänsklig påverkan sänker inte grundvattennivån så att tillgång och kvalitet äventyras.
- d. Grundvattnet har så låga halter av föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet att dess kvalitet uppfyller kraven för god dricksvattenkvalitet enligt gällande svenska normer för dricksvatten och kraven på god grundvattenstatus enligt EG:s ramdirektiv för vatten.

Delmål

1. Grundvattenförande geologiska formationer av vikt för nuvarande och framtida vattenförsörjning ska senast år 2010 ha ett långsiktigt skydd mot exploatering som begränsar användningen av vattnet.
2. Senast år 2010 ska användningen av mark och vatten inte medföra sådana ändringar av grundvattennivåer som ger negativa konsekvenser för vattenförsörjningen, markstabiliteten eller djur- och växtliv i angränsande ekosystem.
3. Senast år 2010 ska alla vattenförekomster som används för uttag av vatten som är avsett att användas som dricksvatten och som ger mer än 10 m³ per dygn i genomsnitt eller betjänar mer än 50 personer per år uppfylla gällande svenska normer för dricksvatten av god kvalitet med avseende på föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet.

Myllrande våtmarker

Nationella miljö kvalitetsmålet

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Mål för Jönköpings län

Miljö kvalitetsmålet innebär i ett generationsperspektiv

- a. I hela länet finns våtmarker av varierande slag, med bevarad biologisk mångfald och bevarade kulturhistoriska värden.
- b. Hotade arter har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att långsiktigt livskraftiga populationer säkras.
- c. Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden introduceras inte.
- d. Torvbrytning sker på lämpliga platser med hänsyn till natur- och kulturmiljön och den biologiska mångfalden.
- e. Våtmarker skyddas så långt möjligt mot dränering, torvtäkter, vägbyggen och annan exploatering.
- f. Våtmarkers naturmiljöer är tillgängliga för allmänhet och turism på ett sådant sätt att dess värden bevaras.

Delmål

1. Våtmarker av klass 1 och 2 i våtmarksinventeringen och som fortfarande håller värden motsvarande denna klassning ska inte exploateras.
2. Samtliga våtmarksområden i Myrskyddsplan för Sverige ska ha ett långsiktigt skydd senast år 2010.
3. Från och med år 2004 ska inte skogsbilvägar byggas över våtmarker med höga natur- eller kulturvärden eller så att dessa våtmarker påverkas negativt på annat sätt.
4. Minst 400 ha våtmarker och småvatten ska anläggas eller återställas fram till år 2010.

Levande skogar

Nationella miljökvalitetsmålet

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Mål för Jönköpings län

Miljökvalitetsmålet innebär i ett generationsperspektiv²

- a. Skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga bevaras.
- b. Skogsekosystemets naturliga funktioner och processer upprätthålls.
- c. Naturlig föryngring används på för metoden lämpliga marker.
- d. Skogarnas naturliga hydrologi värnas.
- e. Brändernas påverkan på skogarna bibehålls.
- f. Skötselkrävande skogar med höga natur- och kulturmiljövärden vårdas så att värdena bevaras och förstärks.
- g. Skogar med hög grad av olikåldrighet och stor variation i trädslagssammansättning värnas.
- h. Kulturminnen och kulturmiljöer värnas.
- i. Skogens naturmiljöer är tillgängliga för allmänhet och turism på ett sådant sätt att dess värden bevaras.
- j. Hotade arter och naturtyper skyddas.
- k. Inhemska växt- och djurarter fortlever under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd.
- l. Hotade arter har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att livskraftiga populationer säkras.
- m. Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden introduceras inte.

---

² Ingick i Länsstyrelsens beslut den 13 december 2002.

Delmål³

1. År 2010 finns i Jönköpings län totalt 51 000 hektar skyddsvärd skogsmark som är undantagen från skogsproduktion. Med undantagen från skogsproduktion menas att åtgärder i dessa skogar enbart görs för att bevara eller förstärka den biologiska mångfalden.

Arealmålet för långsiktigt skydd av skogsmark uppdelat på olika skyddsformer framgår av tabellen nedan.

Mål till år 2010	Jönköpings län
Arealer produktiv skogsmark undantagna från skogsproduktion.	51 000 ha
- varav som reservat*	20 000 ha*
- varav som biotopskydd	1 000 ha
- varav som naturvårdsavtal	2 000 ha
- varav som frivilligt skyddat	28 000 ha

* Eftersom Naturvårdsverket för närvarande arbetar med en revidering av den nationella policyn för bevarandearbetet är målen för arealerna reservat preliminära.

2. Med utgångspunkt från skogstillståndet 1998 ska den biologiska mångfalden förstärkas på följande sätt fram till år 2010:
  - Mängden hård död ved ska öka med minst 40 %. Det innebär att det i genomsnitt ska finnas mer än tre skogskubikmeter hård död ved per hektar.
  - Arealen äldre lövrik skog ska öka med minst 10 %.
  - Arealen gammal skog ska öka med minst 5 %.
  - Arealen mark föryngrad med lövskog ska öka.
  - Antalet grova träd ska öka.Målen för den förstärkta biologiska mångfalden gäller för skogsmark exklusive skogsmark inom nationalparker, naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal.
3. Skogsmarken ska brukas på ett sådant sätt att fornlämningar inte skadas och så att skador på övriga kända värdefulla kulturlämningar är försumbara senast år 2010.
4. Åtgärdsprogram ska finnas och ha inletts senast år 2007 för de hotade arter som har behov av riktade åtgärder i Jönköpings län.

---

³ Beslutade av Skogsvårdsstyrelsen Jönköping-Kronoberg den 23 januari 2004.

Ett rikt odlingslandskap

Nationella miljö kvalitetsmålet

Odlingslandskapet och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Mål för Jönköpings län

Miljö kvalitetsmålet innebär i ett generationsperspektiv

- a. Åkermarken har ett välbalanserat näringstillstånd, bra markstruktur och mullhalt samt så låg föroreningshalt att ekosystemens funktioner och människors hälsa inte hotas.
- b. Odlingslandskapet brukas på sådant sätt att negativa miljöeffekter minimeras och den biologiska mångfalden gynnas.
- c. Jorden brukas på ett sådant sätt att markens långsiktiga produktionsförmåga upprätthålls.
- d. Odlingslandskapet är öppet och variationsrikt med betydande inslag av småbiotoper och vattenmiljöer.
- e. Biologiska och kulturhistoriska värden i odlingslandskapet som uppkommit genom lång, traditionsenlig skötsel bevaras eller förbättras.
- f. Odlingslandskapets byggnader och bebyggelsemiljöer med särskilda värden bevaras och utvecklas.
- g. Hotade arter och naturtyper samt kulturmiljöer skyddas och bevaras.
- h. Odlingslandskapets icke-domesticerade växt- och djurarter har sina livsmiljöer och spridningsvägar säkerställda.
- i. Den genetiska variationen hos domesticerade djur och växter bevaras. Kulturväxter bevaras så långt möjligt på sina historiska platser.
- j. Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden introduceras inte.
- k. Naturmiljöer i odlingslandskapet är tillgängliga för allmänhet och turism på ett sådant sätt att dess värden bevaras.

Delmål

1. Senast år 2010 ska samtliga ängs- och betesmarker (motsvarande 2001 års nivå och den areal som kommer fram i ängs- och betesmarksinventeringen) bevaras och skötas på ett sätt som bevarar deras värden. Arealen hävdad ängsmark ska utökas med minst 120 ha och arealen hävdad skogsbetesmark ska utökas med minst 100 ha till år 2010 (jämfört med 2001 års nivå).
2. Mängden småbiotoper i odlingslandskapet ska bevaras i minst dagens omfattning i hela länet (jämfört med 2001 års nivå).
3. Mängden kulturbärande landskapselement som vårdas ska öka till år 2010 med ca 70 % (jämfört med 2001 års nivå).
4. Senast år 2005 ska ett program finnas för hur lantbrukets kulturhistoriska värdefulla ekonomibyggnader kan tas till vara.
5. År 2005 är minst 25 % av länets åkerareal ekologiskt odlad.

God bebyggd miljö

Nationella miljökvalitetsmålet

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö.

Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Mål för Jönköpings län

Miljökvalitetsmålet innebär i ett generationsperspektiv

- a. Den bebyggda miljön ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur så att alla människor ges möjlighet till ett rikt och utvecklande liv och så att omfattningen av människors dagliga transporter kan minskas.
- b. Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap med särskilda värden värnas och utvecklas.
- c. En långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur utvecklas, både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse.
- d. Förutsättningarna för boende på landsbygden är goda och ekologiskt hållbara.
- e. Boende- och fritidsmiljön, samt så långt möjligt arbetsmiljön, uppfyller samhällets krav på gestaltning, frihet från buller, tillgång till solljus, rent vatten och ren luft.
- f. Natur- och grönområden med närhet till bebyggelsen och med god tillgänglighet värnas så att behovet av lek, rekreation, lokal odling samt ett hälsosamt lokalklimat kan tillgodoses.
- g. Den biologiska mångfalden bevaras och utvecklas
- h. Transporter och transportanläggningar lokaliseras och utformas så att skadliga intrång i stads- eller naturmiljön begränsas och så att de inte utgör hälso- eller säkerhetsrisker eller i övrigt är störande för miljön.
- i. Miljöanpassade kollektivtrafiksystem av god kvalitet finns tillgängliga och förutsättningarna för säker gång- och cykeltrafik är goda.
- j. Människor utsätts inte för skadliga luftföroreningar, bullerstörningar, skadliga radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker.
- k. Mark- och vattenområden är fria från gifter, skadliga ämnen och andra föroreningar.
- l. Användningen av energi, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt och främst förnybara energikällor används.
- m. Naturgrus nyttjas endast när ersättningsmaterial inte kan komma i fråga med hänsyn till användningsområdet.
- n. Naturgrusavlagringar med stort värde för dricksvattenförsörjningen och för natur- och kulturlandskapet bevaras.
- o. Den totala mängden avfall och avfallens farlighet minskar.
- p. Avfall och restprodukter sorteras så att de kan behandlas efter sina egenskaper och återföras i kretsloppet i ett balanserat samspel mellan bebyggelsen och dess omgivning.

Delmål

Planeringsunderlag

- 1:1 Senast år 2010 ska fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att bilanvändningen kan minska och förutsättningarna för bättre folkhälsa samt miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras.
- 1:2 Senast år 2010 ska fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för hur kulturhistoriska och estetiska värden ska tas till vara och utvecklas.
- 1:3 Senast år 2010 ska fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden ska bevaras och utvecklas och andelen hårdgjord yta inte ökas.
- 1:4 Senast år 2010 ska fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för hur energianvändningen ska effektiviseras, hur förnybara energiresurser ska tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft ska främjas.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

2. Den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen ska senast år 2010 vara identifierad och ett program finnas för skydd av dess värden. Samtidigt ska minst 25 % av den värdefulla bebyggelsen vara långsiktigt skyddad.

Buller

3. Antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder ska ha minskat med minst 10 % till år 2010 jämfört med år 1998.

Uttag av naturgrus

4. År 2010 ska uttaget av naturgrus i länet vara högst 600.000 ton per år och andelen återanvänt material utgöra minst 10 % av ballastanvändningen.

Avfall⁴

5. Mängden deponerat avfall exklusive gruvavfall ska minska med minst 50 % till år 2005 räknat från 1994 års nivå samtidigt som den totala mängden genererat avfall inte ökar.
6. Samtliga avfallsdeponier har senast år 2008 uppnått enhetlig standard och uppfyller högt uppställda miljökrav enligt EU:s beslutade direktiv om deponering av avfall.

Energianvändning m.m. i byggnader

7. Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än år 1995. Detta ska bl.a. ske genom att den totala energianvändningen effektiviseras för att på sikt minska.

Inomhusmiljön

8. År 2020 ska byggnader och deras egenskaper inte påverka hälsan negativt. Därför ska det säkerställas att
  - samtliga byggnader där människor vistas ofta eller under längre tid senast år 2015 har en dokumenterat fungerande ventilation,
  - radonhalten i alla skolor och förskolor år 2010 är lägre än 200 Bq/m³ luft och att
  - radonhalten i alla bostäder år 2020 är lägre än 200 Bq/m³ luft.
9. År 2010 har hälsoriskerna orsakade av passiv rökning minskat och högst 10 % av befolkningen är dagligrökare.

---

⁴ Riksdagen antog under år 2003 ytterligare två delmål för återvinning av matavfall. Se förordet.